

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
(КНУБА)

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE

KYIV NATIONAL UNIVERSITY
OF CONSTRUCTION
AND ARCHITECTURE
(KNUCA)

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«ДИЗАЙН АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА»

назва освітньої програми

«ARCHITECTURAL ENVIRONMENT DESIGN»

назва освітньої програми англійською мовою

Рівень освіти:	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Галузь знань:	G "Інженерія, виробництво та будівництво"
Спеціальність:	G17 "Архітектура та містобудування"
Кваліфікація:	Магістр архітектури та містобудування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою КНУБА

Вводиться в дію з 01 вересня 2025 р.

Київ – 2025

UB
Київський національний університет будівництва і
архітектури
№71-ОП/28/25 від 09.04.2025
КЕП: ДНІПРОВ О. С. 09.04.2025 21:10
5E984D526F82F38F040000004581A201F022C305

ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБЛЕНО проектною групою у складі:

1. Рябець Юлія Степанівна, кандидат архітектури, доцент, доцент кафедри дизайну архітектурного середовища Київського національного університету будівництва і архітектури.
2. Тімохін Віктор Олександрович, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища Київського національного університету будівництва і архітектури.
3. Щурова Вікторія Анатоліївна, кандидат архітектури, доцент, доцент кафедри дизайну архітектурного середовища Київського національного університету будівництва і архітектури.

Стейкхолдери:

1. Академічна спільнота:

Марковський Андрій Ігорович – доктор архітектури, доцент, вчений секретар відділу синтезу мистецтв Національної академії мистецтв України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України;.

Проскуряков Віктор Іванович - доктор архітектури, професор, завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища Інституту архітектури і дизайну Національного університету «Львівська політехніка».

2. Роботодавці та/або представники професійної спільноти:

Чижевський Олександр Павлович – заслужений архітектор України, президент Національної спілки архітекторів України.

Балбек Вячеслав – архітектор, керівник творчої архітектурної майстерні «Balbek Bureau».

3. Здобувачі: Ляпунова Олександра – студентка 5 курсу групи ДАС-56 архітектурного факультету Київського національного університету будівництва і архітектури.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Дизайн архітектурного середовища» зі спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»

Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Київський національний університет будівництва і архітектури Архітектурний факультет
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Магістр Магістр архітектури та містобудування
Офіційна назва освітньої програми	Дизайн архітектурного середовища
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, строк навчання 1 рік і 9 місяців Обсяг освітньої програми: - на базі ступеня «бакалавр», «магістр» (спеціаліст) становить 120 кредитів ЄКТС; - обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти становить 90 кредитів ЄКТС; - обсяг практик 10 кредитів ЄКТС
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньої програми «Дизайн архітектурного середовища» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого (магістерський) рівень №5074, дійсний до 01.07.2028
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, QF-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра, спеціаліста, магістра. Умови вступу визначаються «Правилами прийому до Київського національного університету будівництва і архітектури»
Мова викладання	українська
Термін дії освітньої програми	5 років (з дня акредитації до наступного оновлення ОП)
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.knuba.edu.ua

2 – Мета освітньої-наукової програми

Підготовка висококваліфікованих фахівців для творчої проектної та науково-дослідної діяльності у сфері архітектури та містобудування, ландшафтної архітектури, здатних проектувати об'єкти архітектурного середовища, розробляти проекти реконструкції будівель і споруд, використовуючи сучасні технології та матеріали.

3 – Характеристика освітньої-наукової програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність)	<u>Галузь знань</u> G «Інженерія, виробництво та будівництво» <u>Спеціальність</u> G17 «Архітектура та містобудування» <u>Об'єкт вивчення та діяльності</u> : об'єкти архітектури та містобудування - будинки і споруди житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення; їх інтер'єри та обладнання; архітектурно-містобудівні комплекси; об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального і декоративно-прикладного мистецтва; території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів; реконструкція та реставрація об'єктів архітектури та містобудування, а також діяльність щодо їх створення; теорії, методики і технології концептуальної, експериментальної, творчої архітектурно-містобудівної діяльності. <u>Цілі навчання</u>: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі в концептуальній, експериментальній, науково-теоретичній та практичній архітектурно-містобудівній діяльності. <u>Теоретичний зміст предметної області</u>: знання теорії, історії архітектури та містобудування, методики планування, розробки та реалізації архітектурно-містобудівних проєктів, уміння прогнозувати розвиток архітектури та планувати експеримент. <u>Методи, методики та технології</u> збору, ранжування інформації щодо об'єкту проєктування, здійснення натурного обміру, формулювання концепцій, гіпотез; побудови моделей, використання комп'ютерних технологій дослідження і проєктування об'єктів архітектури та містобудування, здійснення авторського нагляду. <u>Інструменти та обладнання</u>: картографічні матеріали, геодезичне обладнання, архітектурно-проєктне креслярське обладнання, комп'ютерно-інформаційні комплекси і системи обробки
--	---

	інформації, програмне забезпечення моделювання об'єктів архітектури та містобудування.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма. Програма зорієнтована на оволодіння знаннями, вміннями та навичками, спрямованими на поглиблену підготовку фахівця за спеціальністю «Архітектура та містобудування» у сфері: проектування об'єктів архітектурного середовища.
Основний фокус освітньої програми	Оволодіння визначеними компетентностями в галузі архітектури та містобудування, здатність до творчої проектної організаційно-управлінської діяльності в проектних, науково-дослідних організаціях та навчальних закладах.
Особливості програми	Програма враховує сучасні світові тенденції розвитку «Архітектури та містобудування» та охоплює дисципліни, які передбачають поєднання теоретичних знань з практичними вміннями та навичками майбутньої професійної діяльності.
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Посади згідно державного класифікатору професій (ДК 003:2010), за якими можуть бути спрямовані освітні програми за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»: 2141.2 Архітектор 2141.2 Архітектор з реставрації пам'яток архітектури та містобудування 2141.2 Інженер-проектувальник (планування міст) 2141.1 Молодший науковий співробітник (архітектура, планування міст) 2141.1 Науковий співробітник (архітектура, планування міст) 2141.1 Науковий співробітник-консультант (архітектура, планування міст) Професії та професійні назви робіт згідно International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08): Architect
Подальше навчання	Має право на освоєння програм доктора філософії, міждисциплінарних програм, близьких до архітектури та містобудування. Можливість навчання за програмою третього циклу FQ-EHEA, 8 рівня EQF-LLL та 8 рівня НРК України
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основні підходи, методи та технології навчання, передбачені освітньою програмою, в процесі навчання поєднуються з проблемно-орієнтованим навчанням,

	студентоцентрованим навчанням, самонавчанням, індивідуальним навчанням, навчанням в період виробничих та навчальних практик. Основними методами навчання є пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладення, евристичний, дослідницький, експериментальний, метод наочності.
Оцінювання	Оцінювання знань та практичних умінь студентів здійснюється у відповідності до Положення "Про критерії оцінювання знань студентів в Київському національному університеті будівництва та архітектури». Система оцінювання якості підготовки студентів включає: вхідний, поточний, семестровий, підсумковий, ректорський контроль та атестацію здобувачів вищої освіти. Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі іспиту, чи заліку (диференційного), визначених навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни. Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту атестаційної магістерської роботи. Кваліфікаційна робота виконується студентом самостійно під керівництвом викладача на базі теоретичних знань і практичних навичок, отриманих протягом усього терміну навчання. Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання комплексної спеціалізованої проектної задачі в архітектурі та містобудуванні на базі застосування основних теорій та методів прикладних фундаментальних та прикладних наук. Обсяг та структура роботи встановлюється вищим навчальним закладом. Робота повинна перевірятися на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.
6 – Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в галузі архітектури та містобудування.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК03. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК04. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах. СК02. Здатність розв'язувати проблеми архітектури та містобудування у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. СК03. Здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, національно-етнічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних чинників та санітарно-гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних, техніко-економічних вимог. СК04. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії. СК05. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у сфері архітектури та містобудування, вести концептуальне та експериментальне проєктування об'єктів архітектурного середовища. СК06. Здатність аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід, збирати, накопичувати і використовувати інформацію, необхідну для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері архітектури та містобудування.

	СК07. Здатність до проєктного моделювання і дослідження концептуальних, натурних та комп'ютерних моделей об'єктів архітектури та містобудування. СК08. Здатність розробляти завдання на архітектурно-містобудівне проєктування, організовувати процес проєктування з використанням даних щодо натурних обстежень, обмірних робіт, містобудівного розрахунку об'єкту проєктування. СК09. Здатність управляти робочими процесами у сфері архітектури та містобудування, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів. СК10. Знання і розуміння особливостей використання різних інноваційних типів конструктивних та інженерних систем і мереж в архітектурно-містобудівному проєктуванні та моделюванні. СК11. Знання та розуміння особливостей виробництва, використання сучасних будівельних матеріалів і технологій при прийнятті інноваційних проєктних рішень щодо оздоблення екстер'єрів та інтер'єрів будівель і споруд, в створенні малих архітектурних форм, в проєктах благоустрою міських і ландшафтних територій, при реконструкції та реставрації історичних і сучасних пам'яток архітектури і містобудування. СК12. Здатність генерувати нові ідеї та розробляти інноваційні рішення у сфері архітектури та містобудування. СК13. Здатність критично осмислювати проблеми архітектури та містобудування, особливості розвитку архітектурно-містобудівної теорії, прогностики, еволюції архітектури, зв'язку архітектури та містобудування з соціальними процесами, розумінням теоретичних засад наукової, творчої, викладацької діяльності. СК14. Здатність до розуміння теорії дизайну архітектурного середовища на основі гармонізації об'єктів архітектури і предметного середовища, розуміння теорії універсального дизайну, теорії інтер'єру. СК15. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері архітектури та містобудування. СК16. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.
	7 – Програмні результати навчання
Загальні програмні	РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури

результати навчання (РН)	та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. РН02. Мати спеціалізовані уміння/навички розв’язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур. РН03. Здійснювати передпроектний аналіз архітектурно-містобудівних об’єктів і територій. РН04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об’єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об’єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об’ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності. РН05. Знати, розуміти та оцінювати характеристики сучасних будівельних матеріалів, виробів і технологій, враховувати їх особливості при розробці інноваційних проектних рішень будівель і споруд, в проектах благоустрою міських і ландшафтних територій, при реконструкції та реставрації пам’яток архітектури і містобудування. РН06. Забезпечувати гармонізацію об’єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища. РН07. Здійснювати проектне моделювання, обирати цифрові технології та програмні засоби для розв’язання задач дослідницького та інноваційного характеру, розробки і реалізації проектів у сфері архітектури та містобудування, оформлення відповідної наукової та технічної документації, виготовлення макетів і наочних ілюстративних матеріалів. РН08. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проектів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців. РН09. Застосовувати енергоефективні та інші інноваційні технології при проведенні наукових архітектурно-містобудівних досліджень та прийнятті комплексних архітектурно-містобудівних рішень.
--	--

	РН10. Обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері архітектури та містобудування державною та іноземною мовами усно і письмово. РН11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики. РН12. Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно- містобудівних проєктів. РН13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проєктуванні. РН14. Удосконалювати архітектурно-містобудівні рішення за результатами оцінки варіантів конструктивних та інженерних систем і мереж. РН15. Здійснювати авторський нагляд за реалізацією проєктів у сфері архітектури та містобудування. РН16. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проєктування об'єктів архітектури та містобудування. РН17. Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері архітектури та містобудування. РН18. Викладати спеціальні навчальні дисципліни з архітектури та містобудування у закладах вищої освіти.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Кількісні й якісні показники рівня наукової та професійної активності науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за освітньою програмою, повністю відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти. Науково-педагогічні працівники мають вчені звання та наукові ступені. Залучення викладачів, які володіють іноземними мовами на рівні B2 та вище (підтвердження відповідними сертифікатами та дипломами про освіту).
Матеріально-технічне забезпечення	Кількісні показники матеріально-технічного забезпечення повністю відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти. Персональні комп'ютери, об'єднані в локальні мережі з виходом в Internet, оснащені сучасними програмними комплексами.

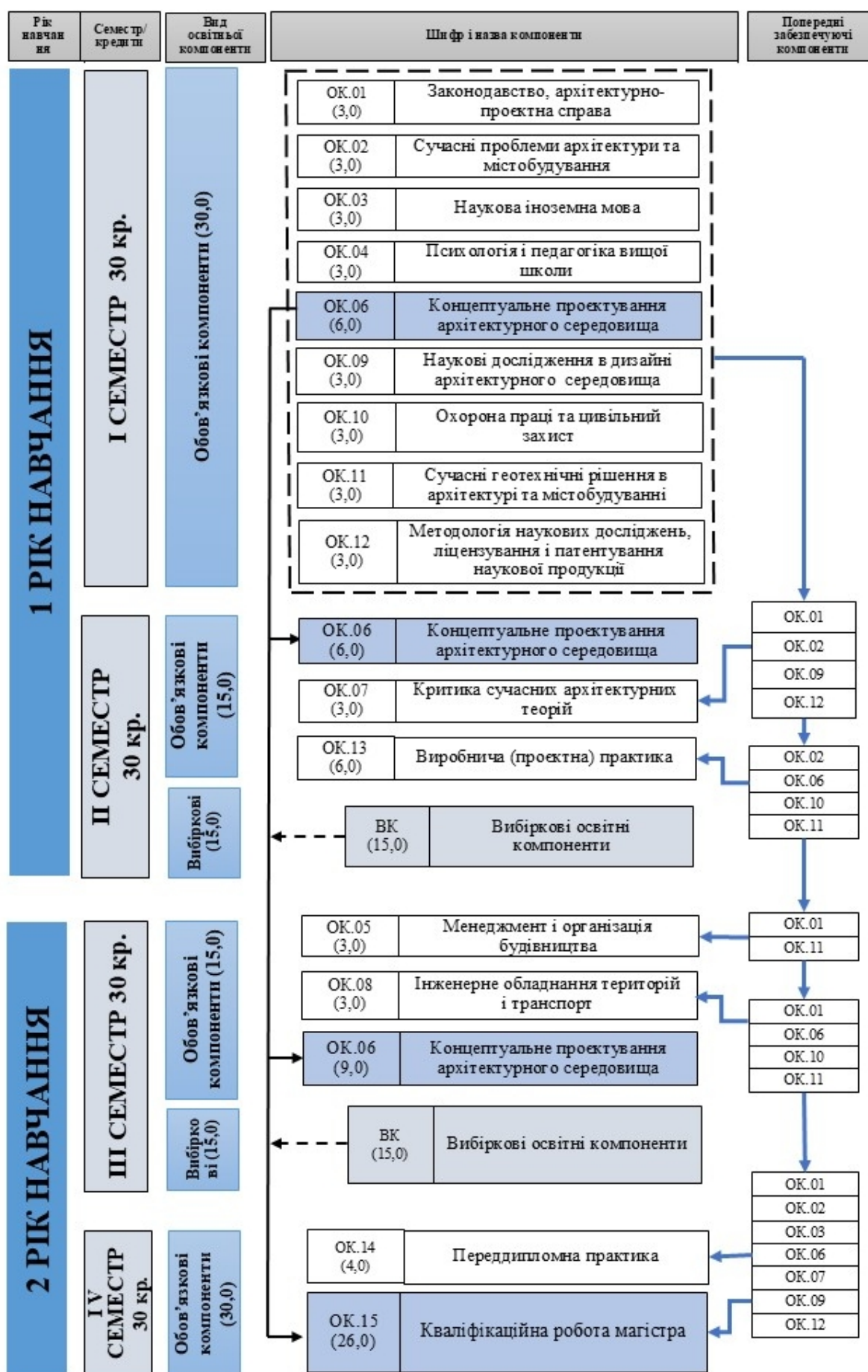
	В навчанні та дослідженні використовуються мультимедійні кабінети, лінгафонні, вільний доступ до мережі інтернет на всій території університету, у т.ч. в читальних залах, лабораторіях, доступ до науково-метричних баз та реферативних баз даних SCOPUS та Web of Science.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Обсяг, склад та якість інформаційного та навчально-методичного забезпечення повністю відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти. Навчальні, навчально-методичні та бібліотечно-інформаційні ресурси університету забезпечують навчальний процес і гарантують можливість якісного освоєння освітньої програми. Власна бібліотека з читальною залом університету, а також наукова бібліотека задовольняють вимогам здобувачів. Спеціалізована фахова література також представлена в архітектурній бібліотеці, розміщеній в корпусі архітектурного факультету КНУБА. Забезпечено можливість використання корпоративної платформи Microsoft Teams в інтернет-сервісі Microsoft Office 365 для здобувачів та викладачів КНУБА.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Згідно «Положення про організацію освітнього процесу КНУБА» в університеті передбачена можливість національної кредитної мобільності. Допускається перезарахування кредитів, отриманих у інших закладах освіти України.
Міжнародна кредитна мобільність	Згідно «Положення про організацію освітнього процесу КНУБА» в університеті передбачена можливість міжнародної кредитної мобільності. (укладені угоди про міжнародну академічну мобільність Еразмус+, подвійне дипломування, міжнародні проекти, що передбачають навчання студентів)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Згідно «Положення про організацію освітнього процесу КНУБА» в університеті передбачені умови вступу та навчання іноземних здобувачів вищої освіти.

**2. Перелік компонент освітньо-наукової програми
«Дизайн архітектурного середовища»
спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»**

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОНП (ОК)			
ОК.01	Законодавство, архітектурно-проектна справа та інтелектуальна власність	3,0	екзамен
ОК.02	Сучасні проблеми архітектури та містобудування	3,0	залік
ОК.03	Наукова іноземна мова	3,0	залік
ОК.04	Психологія і педагогіка вищої школи	3,0	залік
ОК.05	Менеджмент і організація будівництва	3,0	екзамен
ОК.06	Концептуальне проектування архітектурного середовища	21,0	залік
ОК.07	Критика сучасних архітектурних теорій	3,0	екзамен
ОК.08	Інженерне обладнання територій і транспорт	3,0	екзамен
ОК.09	Наукові дослідження в дизайні архітектурного середовища	3,0	екзамен
ОК.10	Охорона праці та цивільний захист	3,0	залік
ОК.11	Сучасні геотехнічні рішення в архітектурі та містобудуванні	3,0	екзамен
ОК.12	Методологія наукових досліджень, ліцензування і патентування наукової продукції	3,0	залік
ОК.13	Виробнича практика (проектна)	6,0	залік
ОК.14	Переддипломна практика	4,0	залік
ОК.15	Кваліфікаційна робота	26,0	захист
Загальний обсяг обов'язкових компонент		90	
Загальний обсяг вибірових компонент*		30	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ		120	

*Здобувач самостійно обирає відповідні вибірові компоненти в рамках відведених на семестр кредитів по каталогу вибірових освітніх компонент <https://www.knuba.edu.ua/navchalno-metodichna-diyalnist/katalog-vibirkovix-osvitnix-komponent/>. Каталог дисциплін, які підсилюють компетенції освітньої програми, представлено також на сайті архітектурного факультету КНУБА https://www.knuba.edu.ua/onp_das_magistri/.

3. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми «Дизайн архітектурного середовища»

4. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, що складається з магістерського наукового дослідження та впровадження його у проектну частину.
Вимоги до атестаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає розв’язання наукової теоретичної або прикладної задачі у сфері архітектури та містобудування. До виконання кваліфікаційної роботи допускають студентів, які не мають академічних заборгованостей та виконали весь обсяг робіт, передбачений навчальним планом. Захист кваліфікаційної роботи здійснюється державною мовою або іноземною – англійською чи мовами країн ЄС. Кваліфікаційна робота має включати текстову та графічну (проектну) частини наукового дослідження. Вимоги до змісту, оформлення і порядку захисту кваліфікаційної роботи визначаються Положенням КНУБА про кваліфікаційної роботу і паспортом кваліфікаційної роботи відповідної спеціальності.

**6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН)
відповідним компонентам освітньо-наукової програми
«ДИЗАЙН АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА»**

[illegible]

7. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-наукова програма

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. №1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. №37-38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.02.2019).
2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. №2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. №38-39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 08.12.2019).
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. №848-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. №3. Ст. 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 08.12.2019).
4. Стандарт вищої освіти спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого магістерського рівня від 09.05.2022 №418 . Електронний ресурс URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/05/10/191-Arkha.ta.mistbud.mah.418-09.05.2022.pdf> (дата звернення: 14.11.2023)
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК003:2010: затв. Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 липня 2010 р. №327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10> (дата звернення: 08.12.2019).
6. Національна рамка кваліфікацій: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341 зі змінами від 26 червня 2020 р. №519. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.11.2020).
7. Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.01.2025).